

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Małgorzata Manowska

w sprawie z wniosku obrońcy sędziego Sądu Rejonowego w P. X.Y. – adw. R.S.
z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie o sygn. akt II ZOW 40/23
o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię
Szczepaniec
po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2024 r.
na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

postanowił:

odrzucić wniosek

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym w sprawie II ZOW (ASD 2/23) sędzia X.Y. domagała się stwierdzenia braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności członków składu orzekającego SSN Marii Szczepaniec i SSN Tomasza Demendeckiego oraz wyłączenia Sędziów od rozpoznania sprawy II ZOW (ASD 2/23). Podniosła, że zostali oni powołani na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, a nie byli sędziami i nie orzekali w sądach powszechnych, a zatem nie przeszli weryfikacji w zakresie poprawności i stabilności orzecznictwa, lecz zostały powołane, bezpośrednio do Sądu Najwyższego, do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, której legalność jest kwestionowana, na skutek decyzji politycznej, przez Prezydenta RP

przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa, nie spełniającej warunków konstytucyjnego organu o jakim mowa w art. 186 Konstytucji.

W przekonaniu skarżącej, w stosunku do sędziów SSN Marii Szczepaniec i SSN Tomasza Demendeckiego już w związku z samym ich powołaniem z naruszeniem prawa, przez wadliwie ukształtowaną Krajową Radę Sądownictwa nie występuje domniemanie bezstronności. Nadto mimo pełnej świadomości o swoim wadliwym powołaniu, sędziowie nie powstrzymali się od orzekania.

Skarżąca wskazała, że wobec niej toczy się obecnie postępowanie dyscyplinarne motywowane stricte politycznie, w związku z podpisaniem przez sędziego pisma z dnia 28 kwietnia 2020 r. do Dyrektora Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. List ten wyrażał obawę o prawidłowość przeprowadzenia tzw. „wyborów kopertowych”, ale także wskazywał na wątpliwości co do możliwości rozpoznania protestów wyborczych i stwierdzenia ważności wyborów przez Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. Wnioskodawczyni nie miała wątpliwości, że każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, również sędziowie mają prawo, zgodnie z art. 54 Konstytucji, do wyrażania swoich poglądów i zajmowania stanowiska w społecznie doniosłych sprawach. Funkcja ścigania dyscyplinarnego realizowana jest więc przez Zastępcę Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P. wyłącznie z powodów politycznych, w interesie rządzącej większości i ma na celu stłumienie jakiegokolwiek krytyki obecnie obowiązujących rozwiązań prawnych. Ponadto jak wynika z zarzutu przedstawionego sędziemu miał on rzekomo we wskazanym piśmie kwestionować skuteczność powołania sędziów orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, do której to Izby powołani pierwotnie zostali SSN Maria Szczepaniec i SSN Tomasz Demendecki, co oznacza, że pośrednio rozstrzygając sprawę dyscyplinarną sędziego X.Y., wypowiadali by się pośrednio we własnej sprawie, tj. legalności jego powołania do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, łamiąc zasadę *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek podlega odrzuceniu, jako niespełniający warunków określonych w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: „u.SN”).

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w art. 29 § 7 u.SN, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 u.SN oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (art. 29 § 9 u.SN). Zgodnie z art. 29 § 10 u.SN, wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny.

Na wstępie należy zaznaczyć, że we wniosku, o którym stanowi art. 29 § 5 u.SN, konieczne jest kumulatywne przytoczenie i wykazanie dwóch rodzajów okoliczności świadczących o braku niezawisłości i bezstronności sędziego: (1) okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz (2) jego postępowania po powołaniu.

Co więcej, w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego podnoszono, że skoro w założeniu ustawodawcy wniosek, o którym mowa w art. 29 § 5 u.SN, ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, nie będzie wystarczające przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu, które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia

przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, z 6 lutego 2023 r., III CB 5/23). Należy też podkreślić, że okolicznościami towarzyszącymi powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 u.SN nie są okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, dotyczące konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Ustawodawca wykluczył abstrakcyjne badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności i dopuścił stosowanie tej instytucji tylko, gdy w okolicznościach danej sprawy pozostałe fakty przytoczone na uzasadnienie wniosku wskazują na możliwość braku niezawisłości lub bezstronności sędziego przy rozstrzyganiu tej konkretnej sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 maja 2023 r., III CB 23/23, z 6 września 2023 r., III CB 31/23).

Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie jeszcze innych okoliczności (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22).

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni nie spełniła wymogu, o którym mowa w art. 29 § 9 u.SN w zw. z art. 29 § 5 u.SN. Po pierwsze, w żaden sposób nie odniosła się do okoliczności, które dotyczyłyby bezpośrednio SSN Marii Szczepaniec i SSN Tomasza Demendeckiego. Jej wniosek ma charakter abstrakcyjny i odnosi się wyłącznie do zastrzeżeń związanych z rekomendowaniem wskazanych sędziów Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Skarżąca nie przytoczyła też żadnych argumentów (ani tym bardziej dowodów na ich poparcie)

świadczących o tym, że po powołaniu Marii Szczepaniec i Tomasza Demendeckiego na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, miały miejsce zdarzenia lub zachowania, świadczące o braku ich niezawisłości lub bezstronności. Nie wypełniła ona zatem wynikającego z art. 29 § 5 u.SN obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziów – już po ich powołaniu – w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku. Co więcej, nie wskazała także, jak w okolicznościach sprawy II ZOW (ASD 2/23) ewentualne naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności, związane z powołaniem Marii Szczepaniec i Tomasza Demendeckiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego i późniejszym postępowaniem tych sędziów, mogłoby wpływać na wynik tej sprawy. Wniosek zawiera zatem braki konstrukcyjne, skutkujące jego odrzuceniem z przyczyn formalnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 29 § 10 u.SN w zw. z art. 29 § 9 u.SN orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[ał]